

ข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ 0-2141-7777 โทรสาร 0-2143-9525

www.constitutionalcourt.or.th

Line สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ : @occ_th
E-mail : pr@constitutionalcourt.or.th

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความพสกนิกรของประชาชนโดยรวม”

ข่าวที่ ๑๙/๒๕๖๘

วันอังคารที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

การประชุมคณะกรรมการสมาชิก (BoMM) สมาคมศาลรัฐธรรมนูญ และสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และการบรรยายสาธารณะ (Public Lecture) ของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในฐานะประธาน AACC

วันอังคารที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการสมาชิกสมาคม (Board of Members Meeting - BoMM) ซึ่งมีประเทศสมาชิก AACC ที่เข้าร่วมประชุม ณ โรงแรมสยาม เคมปินสกี กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐตุรกี สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน และการประชุมรูปแบบออนไลน์ (Online) จากประเทศสมาชิก AACC อื่น ๆ โดยได้จัดให้มีการบรรยายสาธารณะ (Public Lecture) หัวข้อ “The Courts and the Protection of Human Rights” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และในฐานะประธาน AACC พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐ ศาล องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ และสถาบันการศึกษา เข้าร่วมรับฟังการบรรยาย

การบรรยายสาธารณะ (Public Lecture) หัวข้อ “The Courts and the Protection of Human Rights” ช่วงเวลา ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. สรุปได้ดังนี้

Hon. Ms. Bokhyung Kim ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี กล่าวบรรยายในหัวข้อ “The Role of the Constitutional Courts and Equivalent Institutions in the Protection of Human Rights” นับตั้งแต่ก่อตั้งในปี ๑๙๘๘ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีได้มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสากล โดยอาศัยกระบวนการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและการพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ภายใต้หลักความเป็นอิสระและความเป็นกลาง ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทโดดเด่นในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและลดความขัดแย้งทางการเมือง ส่งผลให้เป็นหนึ่งในสถาบันตุลาการที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเกาหลีใต้มากที่สุด ตัวอย่างคำวินิจฉัยที่สำคัญเมื่อเดือนมีนาคม ๒๐๒๔ ที่เกี่ยวข้องกับเงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของโควิด-๑๙ โดยศาลวินิจฉัยว่าภาวะเปื้อนที่ตัดสิทธิผู้ลี้ภัยที่ได้รับการรับรองไม่ได้รับเงินช่วยเหลือ ขณะที่อนุญาตให้ผู้พำนักถาวรและผู้ที่ยอมรับกับคนเกาหลีใต้ได้รับสิทธิ เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและเป็นการละเมิดสิทธิความเสมอภาคของผู้ลี้ภัยซึ่งเป็นผู้ลี้ภัย นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก AACC ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียอย่างเข้มแข็งต่อไป

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
กล่าวบรรยายในหัวข้อ “๓ ทศวรรษของศาลรัฐธรรมนูญไทยและความท้าทายในทศวรรษหน้า” การจัดตั้ง
องค์การตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีความเข้มแข็ง โปร่งใสและเป็นธรรม เหตุผลสำคัญในการจัดตั้ง
ศาลรัฐธรรมนูญคือ เพื่อวางรากฐานระบบตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้มีองค์กรตุลาการอิสระที่แยกจากศาลยุติธรรม
ทั่วไป ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่กำหนดแนวทางการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐาน
เพื่อสร้างความมั่นใจในการตีความบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพของประชาชนและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญด้วย คำวินิจฉัยหลายคดี
มีผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจทางการเมือง ส่งผลถึงเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง
ศาลรัฐธรรมนูญได้ขยายบทบาทในการดำรงรักษาหลักนิติธรรมและคุ้มครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เข้มแข็งและยั่งยืน รวมทั้งเปิดช่องทางให้ประชาชนยื่นคำร้องทุกข์
ทางรัฐธรรมนูญโดยตรงเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในการก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ ๔ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๗๐
เป็นต้นไป ศาลรัฐธรรมนูญต้องเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและระดับโลก โดยเฉพาะ
ด้านความเชื่อมั่น ความเป็นกลางและการป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง โดยต้องดำเนินงานอย่างโปร่งใส
ยุติธรรมและยึดมั่นในหลักกฎหมาย เพื่อสร้างความไว้วางใจจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องรับมือกับ
ความท้าทายจากเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ด้วย

Hon. Prof. Dr. Yusuf Şevki Hakyemez ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย
กล่าวบรรยายในหัวข้อ “Constitutional Justice and the Role of Turkish Constitutional Court
in the Protection of Human Rights” ศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นกลไกสำคัญในระบอบประชาธิปไตย
เพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ตุรเคียได้มีการปฏิรูประบบตุลาการรัฐธรรมนูญอย่างสำคัญในปี ๒๐๑๐ ด้วยการเพิ่ม
กลไกการยื่นคำร้องรายบุคคล เพื่อให้ประชาชนสามารถร้องเรียนการละเมิดสิทธิได้โดยตรงหลังจากใช้ช่องทาง
กฎหมายปกติแล้ว ซึ่งกลไกนี้ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญตุรเคียมีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนเด่นชัดมากขึ้น ปัจจุบัน
มากกว่าสามในสี่ของงานศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคำร้องรายบุคคล โดยศาลพบว่ามี
การละเมิดสิทธิกว่า ๗๙,๐๐๐ คดี ส่งผลให้ศาลรัฐธรรมนูญตุรเคียได้รับการยกย่องว่าเป็นศาลสิทธิมนุษยชน
อย่างแท้จริง คำวินิจฉัยของศาลยังนำไปสู่การยกเลิกกฎหมายที่ขัดกับสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมการสร้าง
บรรทัดฐานใหม่ ๆ ทางกฎหมาย เพื่อยกระดับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนในประเทศ รวมถึงการพัฒนาในตุรเคีย
ยังสะท้อนถึงผลการเปลี่ยนแปลงของกลไกการยื่นคำร้องรายบุคคลซึ่งช่วยให้ระบบกฎหมายและตุลาการ
ของประเทศขยับเข้าใกล้มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

Hon. Dr. Suhartoyo, S.H., M.H. ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
กล่าวบรรยายในหัวข้อ “The Role of the Constitutional Court of the Republic of Indonesia
in the Protection of Human Rights in the Field of Education” (ผ่านระบบออนไลน์) ระบบ
การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญของความเจริญก้าวหน้าของประเทศอินโดนีเซีย โดยได้รับการรับรอง
ในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๔๕ ซึ่งกำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นทั้งสิทธิของพลเมืองและพันธกรณีของรัฐ
ทั้งนี้ สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล ที่รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
รัฐบาลของอินโดนีเซียจึงต้องจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณ
ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามพันธกรณีดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในคดีหมายเลข ๓/PUU-XXII/

๒๐๒๔ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๓๔ วรรคสอง แห่งกฎหมายว่าด้วยระบบการศึกษาแห่งชาติซึ่งบัญญัติเรื่องการศึกษาภาคบังคับอย่างน้อยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายมีความไม่ชัดเจนและก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติกับนักเรียนที่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน เนื่องจากข้อจำกัดของโรงเรียนของรัฐ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะตีความว่ารัฐและรัฐบาลท้องถิ่นต้องรับประกันการจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างน้อยในระดับขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งในหน่วยการศึกษาของรัฐและเอกชน พร้อมกำหนดแนวทางสนับสนุนงบประมาณอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

Hon. Assoc. Prof. Dr. Askarjon Gafurov รองประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน กล่าวบรรยายในหัวข้อ “Issues Related to the Improvement of the Work of the Constitutional Court in Protecting Human Rights” การปฏิรูปกฎหมายรัฐธรรมนูญในอุซเบกิสถานเมื่อปี ๒๐๒๓ ผ่านประชามติระดับชาติ ได้ส่งเสริมหลักประกันสิทธิมนุษยชนอย่างเข้มแข็งมากขึ้น โดยเพิ่มบทบัญญัติด้านสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญกว่า ๕๐ มาตรา รวมถึงสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม ความเป็นส่วนตัวและข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังได้ยกระดับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญให้มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งเพิ่มอำนาจให้องค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง การจัดตั้งสถาบันร้องเรียนรัฐธรรมนูญถือเป็นก้าวสำคัญในการส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม ถือเป็นพัฒนาการสำคัญที่นำไปสู่การเสริมสร้างหลักประชาธิปไตย การยกระดับระบบศาลรัฐธรรมนูญ และการสร้างระบบกฎหมายที่เป็นธรรมและโปร่งใซยิ่งขึ้นในอุซเบกิสถาน

ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กล่าวบรรยายในหัวข้อ “การพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญเพื่อรองรับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นภารกิจสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรตุลาการในแต่ละประเทศ โดยอิงหลักการจากปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศต่าง ๆ ศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้อยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครองอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนทำให้การตีความสิทธิและเสรีภาพมีความซับซ้อนมากขึ้น ศาลจึงต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับบริบทใหม่เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลายส่งผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว รวมถึงปัญหาสังคมโลก ความหลากหลายของประเด็นเหล่านี้สะท้อนถึงความซับซ้อนในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้านและสอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อเสนอสำคัญในการพัฒนา คือ การจัดตั้งสถาบันกฎหมายรัฐธรรมนูญเพื่อศึกษาวิจัยเชิงลึกและทำหน้าที่สนับสนุนศาลให้มีศักยภาพในการพิทักษ์สิทธิ เสรีภาพและรัฐธรรมนูญอย่างยั่งยืน

การประชุมคณะกรรมการสมาชิกสมาคม (BoMM) ในเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. โดยมีเฉพาะประเทศสมาชิก AACC เข้าร่วมการประชุม ซึ่งที่ประชุมได้มีมติอย่างเป็นทางการให้รับศาลฎีกากลางแห่งสาธารณรัฐอิรัก (Federal Supreme Court of Iraq) เข้าเป็นสมาชิก AACC และเชิญเข้าร่วมการประชุมใหญ่ (Congress) ของสมาคม AACC ครั้งที่ ๗ ซึ่งอุซเบกิสถานจะเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นระหว่างปี ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับการทาบถามจากหลายฝ่ายที่สนับสนุนให้รับ ศาลฎีกากลางแห่งสาธารณรัฐอิรัก (Federal Supreme Court of Iraq) เข้าเป็นสมาชิก AACC ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยเห็นพ้องด้วยว่า การรับศาลฎีกากลางแห่งสาธารณรัฐอิรัก (Federal Supreme Court of Iraq) เข้าเป็นสมาชิก AACC จะเป็นประโยชน์ต่อสถานะและการดำเนินงานของ AACC ในเวทีศาลรัฐธรรมนูญโลก ต่อไป รวมทั้งจะช่วยกระชับความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐอิรัก ได้ในอีกส่วนหนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับทราบจากกระทรวงการต่างประเทศว่า สาธารณรัฐอิรักได้ประสานผ่าน กระทรวงการต่างประเทศว่าอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อเปิดสถานเอกอัครราชทูตอิรักประจำประเทศไทยอีกครั้ง ในเร็ว ๆ นี้ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อทางเลือกแหล่งพลังงานปิโตรเลียมในภาวะปัจจุบันด้วย

.....

ความรู้ทางกฎหมายเพื่อประโยชน์สังคม : บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔ แต่หากเป็นกรณีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะของการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่มีได้ กระทำโดยสุจริต โดยใช้ถ้อยคำที่มีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาชวาทมาดร้าย เป็นความพิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ และอาจเป็นความพิดฐานดูหมิ่นศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๘